

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KABUL EDİLEBİLİRLİK HAKKINDA KARAR

Başvuru No. 68061/12
Nasır EROL ve diğerleri /Türkiye

Başkan

Egidijus Kūris

Hâkimler

Pauline Koskelo,

Frédéric Krenc

ve *Bölüm Yazı İşleri Müdür Yardımcısı* Dorothee von Arnim'in katılımıyla 22 Kasım 2022 tarihinde Komite halinde toplanan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Bölüm),

Türkiye Cumhuriyeti aleyhine açılan davanın temelinde bulunan ve İstanbul Barosuna bağlı Avukat H. Çalışci tarafından temsil edilen sekiz Türk vatandaşının ("başvuranlar") -başvuranların listesi ve ilgili bilgiler, ekte bulunan tabloda yer almaktadır- 29 Ağustos 2012 tarihinde, İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşme'nin ("Sözleşme") 34. maddesi uyarınca yapmış olduğu 68061/12 no.lu başvuruyu,

Sözleşme'nin 10, 11 ve 13. maddeleri bağlamındaki şikâyetlerin, Türkiye temsilcisi olan, Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı İnsan Hakları Dairesi Başkanı Hacı Ali Açıkgül tarafından temsil edilen Türk Hükümetine

(“Hükümet”) bildirilmesi ve başvurunun geri kalan kısmının kabul edilemez olduğunun belirtilmesi yönündeki kararı,

Hükümetin görüşlerini,

Başvuranlar tarafından gecikmeli olarak sunulan görüşleri ve Bölüm Başkanı tarafından 9 Kasım 2018 tarihinde, Mahkeme İç Tüzüğü’nün 38. maddesinin 1. fıkrasına dayanarak, görüşlerin dosyaya eklenmemesine ilişkin verilen kararı dikkate alarak,

Gerçekleştirilen müzakerelerin ardından aşağıdaki kararı vermiştir:

DAVANIN KONUSU

1. Başvuru, başvuranların 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu’nun (“2911 sayılı Kanun”) 28. maddesinin 1. fıkrasını ihlal etmeleri, suçu ve suçluları övmeleri ve güvenlik güçlerine mukavemet (Türk Ceza Kanunu’nun sırasıyla 215 ve 265. maddeleri) nedeniyle hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararıyla birlikte cezaya mahkûm edilmeleri ile ilgilidir.

2. Nevruz kutlamaları nedeniyle İstanbul Valiliği’nin izniyle düzenlenen bir toplantıya katılan başvuranlar, 21 Mart 2007 tarihinde, polis tarafından yakalanmışlardır.

3. Polis tarafından düzenlenen yakalama tutanağında ifade edilen olay ve olgular aşağıdaki gibidir:

– Kalabalığın dağıldığı sırada, yaklaşık 250 kişilik bir grup “Biji serok Apo, biji Kürdistan” (“Yaşasın Başkan Apo [Öcalan], yaşasın Kürdistan”) gibi sloganlar atmış ve yasa dışı silahlı bir örgüt olan Kürdistan İşçi Partisi’nin (Partiya Karkerên Kurdistan, PKK) bayrağını ve lideri Abdullah Öcalan’ın fotoğrafının bulunduğu bir afiş sallamıştır;

– Bu grup daha sonra polis memurlarına taş atarak polis memuru V.Ç.yi kolundan ve bacağında yaralamıştır;

– Aralarında başvuranların da bulunduğu – göstericiler ile grubu dağıtmak amacıyla göz yaşartıcı gaz kullanan polis memurları arasında tartışmalar yaşanmıştır;

– Polis – başvuranlar da dâhil olmak üzere – on altı kişiyi, grubu kışkırttıkları ve güvenlik güçlerine saldırdıkları şüphesiyle yakalamıştır.

4. Karakoldaki sorguları sırasında başvuranlar, toplanma yerinden ayrıldıkları sırada kendilerini tesadüfen göstericilerin ortasında bulduklarını belirtmişlerdir. Başvuranlar, polis memurlarına taş attıklarını, sloganlar attıklarını ve PKK lehine afişler salladıklarını reddetmektedirler. Bununla birlikte, başvuranlar, göstericilerin bir kısmının slogan attığını, afişler salladığını ve polis memurlarına taş attığını iddia etmişlerdir.

5. Cumhuriyet savcısı, 22 Mart 2007 tarihinde, karakoldaki sorguları sırasında verdikleri ifadeleri tekrarlayan başvuranları dinlemiştir. Sulh Ceza Mahkemesi, aynı gün başvuranların tutuklanmasına karar vermiştir.

6. Cumhuriyet savcılığı, 23 Mart 2007 tarihinde, Bakırköy Asliye Ceza Mahkemesi nezdinde, başvuranların yasa dışı bir toplantıya katılmaları (2911 sayılı Kanun'un 28. maddesinin 1. fıkrası), suç ve suçluları övmeleri (Türk Ceza Kanunu'nun 215. maddesi) ve güvenlik güçlerine mukavemet (Türk Ceza Kanunu'nun 265. maddesi) nedeniyle mahkûm edilmelerini talep etmiştir.

7. Zeytinburnu Asliye Ceza Mahkemesi, 26 Haziran 2007 tarihinde, başvuranların tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakılmalarına karar vermiştir.

8. Duruşmalar sırasında, Bakırköy Asliye Ceza Mahkemesi, başvuranlar tarafından ileri sürülen tanıkları, başvuranları yakalayan polis memurlarını ve taş atılması sonucu yaralanan polis memuru V.Ç.yi dinlemiştir. Bu polis memurları, yakalama tutanağında belirtilen olayların gerçekleştiği koşulları onaylamışlardır.

9. Bakırköy Asliye Ceza Mahkemesi, 8 Aralık 2011 tarihinde, davanın esasına ilişkin kararını vermiştir. Bakırköy Asliye Ceza Mahkemesi,

başvuranları, güvenlik güçlerine mukavemet ve yasa dışı bir gösteriye katılmaları nedeniyle bir yıl sekiz ay hapis cezasına mahkûm etmiştir (2911 sayılı Kanun'un 28. maddesinin 1. fıkrası). Bakırköy Asliye Ceza Mahkemesi ayrıca, suçu ve suçluları övdükleri gerekçesiyle başvuranların her birine 100 Türk lirası (olayların meydana geldiği dönemde yaklaşık 40 avro) para cezası vermiştir. Bununla birlikte mahkeme, mahkûmiyet kararına ilişkin bütün suçlar hakkında, beş yıl süreyle hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar vermiştir.

10. Ağır Ceza Mahkemesi, 29 Şubat 2012 tarihinde bu kararı onaylamıştır.

11. Başvuranlar, davanın koşullarının Sözleşme'nin 10 ve 11. maddelerinin ihlaline neden olduğunu ileri sürmektedirler. Başvuranlar, Sözleşme'nin 13. maddesi açısından, Sözleşme'nin 10 ve 11. maddeleri bağlamındaki şikâyetlerini ileri sürmelerine imkân verecek etkili bir hukuk yoluna sahip olmadıklarından da şikâyet etmektedirler.

MAHKEMENİN DEĞERLENDİRMESİ

12. Mahkeme, mevcut davada ortaya çıkan esas hukuki sorunun, Sözleşme'nin 11. maddesinin alanına girdiği kanaatindedir (*Kudrevičius ve diğerleri/Litvanya* [BD], no. 37553/05, § 85, AİHM 2015).

13. İç hukuk yollarının tüketilmediğini ve başvuranların mağdur sıfatına sahip olmadıklarını savunan Hükümetin ileri sürdüğü kabul edilemezlik itirazlarına ilişkin olarak, Mahkeme, başvurunun aşağıda belirtilen gerekçelerle her halükârda kabul edilemez olması nedeniyle, bu itirazları incelemenin gerekli olmadığı kanaatine varmaktadır. Aynı nedenle Mahkeme, yalnızca “barışçıl toplanma” özgürlüğü hakkını koruyan 11. maddenin somut olayda uygulanıp uygulanamayacağı sorusunu incelemeyi gerekli görmediği kanaatine varmaktadır.

14. Esas hakkında, Hükümet, başvuranların toplanma özgürlüğü hakkını kullanmalarına yönelik herhangi bir müdahalenin söz konusu olmadığını ileri sürmektedir. Nitekim, Hükümet, söz konusu gösterinin yasa dışı ve şiddetli olduğu kanısına varmaktadır. Öte yandan, Hükümet, başvuranların hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararıyla birlikte cezaya mahkûm edilmesinin kanunla öngörüldüğünü, Sözleşme'nin 11. maddesinin 2. fıkrası anlamında meşru bir amaç izlediğini ve demokratik bir toplumda gerekli olduğunu ileri sürmektedir.

15. Mahkeme, *Gülcü/Türkiye* (no. 17526/10, § 102, 19 Ocak 2016) kararında, başvuranın polis memurlarına taş attığı bir gösteriye katılması sebebiyle tutuklanmasının ve mahkûm edilmesinin, Sözleşme'nin 11. maddesi tarafından güvence altına alındığı şekliyle, ilgilinin toplanma özgürlüğü hakkını kullanmasına yönelik bir müdahale teşkil ettiği sonucuna vardığını hatırlatmaktadır. Yukarıda belirtilen hususları göz önünde bulundurarak ve şikâyetin dile getirilme şeklini dikkate alarak, Mahkeme, başvuranların tutuklanmasının, bu tedbirin üç aydan biraz fazla bir süre boyunca sürdürülmesinin ve hükmün açıklanmasının geri bırakılmasıyla birlikte mahkûmiyetlerinin, ilgililerin toplanma özgürlüğü haklarının kullanmalarına yönelik bir "müdahale" anlamına geldiği sonucuna varmaktadır.

16. Mahkeme mevcut davada, ihtilaf konusu müdahalenin kanunla öngörüldüğünün ve Sözleşme'nin 11. maddesinin 2. fıkrası anlamında kamu düzeninin sağlanması ve suç işlenmesinin önlenmesi meşru bir amacı izlediği hususlarının taraflar arasında tartışma konusu olmadığını kaydetmektedir. Geriye, demokratik bir toplumda bu müdahalenin gerekli olup olmadığı sorusunu incelemek kalmaktadır.

17. Dosyada yer alan unsurlardan ve tarafların görüşlerinden ve ulusal mahkeme tarafından ileri sürülen gerekçelerden, Nevruz kutlamaları nedeniyle düzenlenen toplantının ardından, aralarında başvuranların da bulunduğu yaklaşık 250 kişilik bir grubun sakinçe dağılmadığı ve güvenlik

güçlerine şiddetli bir şekilde saldırdığı anlaşılmaktadır. Dolayısıyla bu gösterici grubu şiddet eylemleri işlemiş ve kamu düzenini bozma tehdidi oluşturmuştur. Polis memurlarına karşı işlenen şiddet eylemleri, göstericilerin polis memurlarına taş atması sebebiyle belirtilmiştir. Mahkeme bu bağlamda, sadece polis memuru V.Ç.nin hafif yaralanmasına ve kamu malına herhangi bir zarar verilmediği anlaşılmasına rağmen, göstericiler tarafından atılan taşların silah olarak değerlendirilebileceğini tespit etmektedir.

18. Mahkeme, başvuruların, şiddet eylemlerinin söz konusu grup tarafından işlenmesine veya tutanaklarda güvenlik güçleri ve davalarını inceleyen yerel mahkemeler tarafından bu grup ile ilgili yapılan tespitlere itiraz etmediklerini belirtmektedir. Öte yandan, başvurular, kendilerinin güvenlik güçlerine taş atmadıklarını, slogan atmadıklarını veya birkaç afiş sallamadıklarını iddia etmektedirler. Ancak dosyadaki belgelerden, başvuruların Nevruz kutlamalarının sonunda, müdahale ettikleri sırada güvenlik güçlerine karşı şiddet eylemleri işleyen grup arasında buldukları anlaşılmaktadır. Her hâlükârda, Mahkeme, polis memurları tarafından düzenlenen tutanaklarda ve yerel mahkemelerin kararlarında belirtilen olay ve olguların doğruluğundan şüphe duyulmasına imkân verecek herhangi bir unsura veya başka bir bilgiye sahip değildir.

19. Mahkeme, bu grubun somut olayda, güvenlik güçlerine karşı işlediği şiddet eylemlerinin kamusal ve siyasi tartışma sınırlarını açıkça aştığına karar vermektedir. Mahkeme bu bağlamda, yerleşik içtihadına göre, Devletlerin, ülkedeki hukuk ve kamu düzenini korumak için yetkili makamların başvurabilecekleri makul ve uygun tedbirlerin seçiminde belirli bir takdir yetkisine sahip olduklarını hatırlatmaktadır (yukarıda anılan *Gülcü* kararı ile karşılaştırmamız, § 116). Bu koşullarda, başvurulara yönelik alınan tedbirlerin makul bir şekilde “zorunlu bir sosyal ihtiyacı” karşılayabilmektedir. Mahkemenin kanaatine göre, yerel mahkemeler kararlarını olay ve olguların

kabul edilebilir bir değerlendirmesine ve ilgili ve yeterli gerekçelere dayandırmışlardır.

20. Son olarak Mahkeme, başvuruları mahkûm eden beş yıllık bir süre boyunca hükmün açıklanmasının geri bırakıldığını ve ulusal mahkemelerin son kararının üzerinden beş yıldan fazla bir süre geçmiş olmasına rağmen, verilen cezaların daha sonra infaz edildiğinin dosyadan anlaşılmadığını kaydetmektedir. Ancak, müdahalenin orantılılığının ölçülmesi söz konusu olduğunda, verilen cezaların niteliği ve ağırlığı da dikkate alınması gereken unsurlardır.

21. Yukarıda belirtilen hususları dikkate alarak, Mahkeme, ihtilaf konusu müdahalenin Sözleşme'nin 11. maddesinin 2. fıkrasına uygun olduğu ve başvuruların, tutuklanmaları nedeniyle ceza infaz kurumunda geçirdikleri üç aydan fazla bir süreyi göz önünde bulundurarak, söz konusu müdahalenin yukarıda sözü edilen meşru amaçlarla orantılı olduğu kanaatine varmaktadır.

22. Dolayısıyla, Sözleşme'nin 11. maddesi bağlamındaki şikâyet açıkça dayanaktan yoksundur ve Sözleşme'nin 35. maddesinin 3. fıkrasının a) bendi ve 4. fıkrası uyarınca reddedilmesi gerekmektedir.

23. Sonuç olarak, başvurular, Sözleşme'nin 11. maddesi açısından savunulabilir bir şikâyeti ileri sürmediklerinden, Sözleşme'nin 13. maddesi bağlamındaki şikâyetleri de açıkça dayanaktan yoksundur (*Gökçe ve Demirel/Turquie* kararı ile karşılaştırınız, no. 51839/99, §§ 69-71, 22 Haziran 2006) ve Sözleşme'nin 35. maddesinin 3. fıkrasının a) bendi ve 4. fıkrası uyarınca kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekmektedir.

Bu gerekçelerle, Mahkeme, oy birliğiyle,

Başvurunun kabul edilemez olduğuna

karar vermiştir.

EROL VE DİĞERLERİ /TÜRKİYE KARARI

İşbu karar, Fransızca dilinde tanzim edilmiş olup, 15 Aralık 2022 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

Dorothee von Arnim
Yazı İşleri Müdür Yardımcısı

Egidijus Kūris
Başkan

EROL VE DİĞERLERİ /TÜRKİYE KARARI

EK

Başvuranların Listesi:

Başvuru No. 68061/12

No.	Adı Soyadı	Doğum/Kayıt Yılı	Uyruğu	İkamet Yeri
1.	Nasır EROL	1988	Türk	İstanbul
2.	Serdar AKAR	1988	Türk	İstanbul
3.	Faruk ÇAKI	1988	Türk	İstanbul
4.	Abdulbasit EKREM	1984	Türk	İstanbul
5.	Faruk GÜNERİ	1988	Türk	İstanbul
6.	Ramazan GÜNERİ	1984	Türk	İstanbul
7.	Deniz SEVGİ	1987	Türk	İstanbul
8.	Sinan TOKTAY	1987	Türk	İstanbul